

הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פָּרַק רְבִיעִי - מדברי הרמב"ם

## פָּרַק רְבִיעִי

מדברי הרמב"ם  
סוף פָּרַק ט"ו מהלכות אישות

הַרְמַב"ם בְּהִלְכוֹת אִישׁוֹת בְּסוּף פָּרַק ט"ו נוֹתֵן הוֹרְאוֹת  
לְאִישׁ וְלְאִשָּׁה אִיךָ לְהִתְנַהֵג זֶה עִם זֶה. הִבָּה גִלְמַד אֶת הַהִלְכָה  
שְׂנוּגַעַת לְנוּ - אִיךָ הַבְּעַל צָרִיךָ לְהִתְנַהֵג.

כָּאֵן הַמָּקוֹם לְהַדְגִּישׁ שְׂאִין הַדְּדִיּוֹת בְּמִצְוֹת שְׂבִין אָדָם  
לְחִבְרוֹ, וְכֵן לֹא בִּהְתְּנַהֲגוֹת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. אִין לּוֹמֵר -  
אִם אַתָּה מְמַלֵּא אֶת הַחֻבוֹת כְּלָפִי, אֲמַלֵּא אֲנִי אֶת הַחֻבוֹת  
כְּלָפִיךָ. כִּי מִצְוֹת בֵּין אָדָם לְחִבְרוֹ אֵינָם עֲסָקָא הַדְּדִית, אֲלֹא  
הֵם חֻבוֹת הַתּוֹרָה גַּם בֵּין אָדָם לְמָקוֹם. לְכֵן קִיּוֹם הַלְכוֹת  
הַרְמַב"ם שְׂמֻטָּלוֹת עַל הָאִישׁ אֵינָן מִתְּנוֹת וּתְלוּיּוֹת בְּקִיּוֹם  
הָאִשָּׁה אֶת הַהִלְכוֹת הַמְּטָלוֹת עָלֶיהָ.

זֶה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם [הַלְכוֹת אִישׁוֹת פָּרַק ט"ו הִלְכָה י"ט]: "וְכֵן צְוּוּ  
חֻכְמִים שְׂיִהֵא אָדָם מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ יוֹתֵר מִגּוֹפּוֹ וְאוֹהֲבָהּ  
כְּגוֹפּוֹ. וְאִם יֵשׁ לוֹ מְמוֹן, מְרַבֵּה בְּטוֹבָתָה כְּפִי מְמוֹנוֹ. וְלֹא  
יִטִּיל עָלֶיהָ אֵימָה יִתְרָה, וְיִהִי דְבוּרוֹ עֲמָה בְּנַחַת, וְלֹא יִהְיֶה  
עֲצָב וְלֹא רִגְזָן".

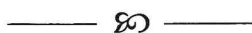
הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פרק רביעי - מאמר א-ב

מאמר א.

### דבור בנחת

"ולא יטיל אימה יתרה" - כפי שנאמר [גטין ו' ע"ב] "אל  
יטיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו... אמר רב, כל המטיל  
אימה יתרה בתוך ביתו, הוא בא לידי שלש עברות: גלוי  
ערויות ושפיכת דמים וחלול שבת" (עין שם ברש"י שמפרש  
איך עלולים להכשל בשלשת עברות אלה, ועין להלן שם  
בגמרא).

"ויהיה דבורו עמה בנחת" - הוא ההפך של "אימה יתרה".  
וכך איתא שם המשך המאמר [בגטין שם]: "אמר רבה הו  
דאמרי רבנן, שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו  
ערב שבת עם חשכה: עשרתם, ערבתם, הדליקו את הנר,  
וצריך למימרינהו בניהותא פי היכי דליקבלו??? מניה".  
אל יחשב אדם שבהרמת קול מתקבלים דבריו יותר, אלא  
להפך: "דברי חכמים בנחת נשמעים" [קהלת ט', י"ז] הרמת  
קול רק מעוררת התנגדות.



מאמר ב.

### תוכחה בשעה הראויה

שלשה דברים אלה צריך לומר בערב שבת עם חשכה, כי  
אי אפשר לדחותן לשעה אחרת. אולם יזהר הפעל מבקרת

הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פרק רביעי - מאמר ג

בְּעָרְב שֶׁבֶת וּבְעָרְבֵי יָמִים טוֹבִים, כִּי זֶהוּ זְמַן לַחֲץ בְּכָל  
הַבָּתִּים, וְאִין הַבְּקָרָת עֲשׂוּיָה לְהִתְקַבֵּל, אֲלֵא יַחֲכָה לְזְמַן  
בִּינּוּחַ. וְגַם אִזּוּ יֵאמָר אֶת דְּבָרָיו בְּנִיחוּתָא דְלִיקְבְּלוּ מִיָּגִיה.  
וְלֹא יֵאמָר אֶת דְּבָרָיו בְּלִשׁוֹן תְּבִיעָה וְהִתְקַפָּה - "לְמָה עֲשִׂית  
כָּךְ", או - "לְמָה לֹא עֲשִׂית כָּךְ", אֲלֵא יֵאמָר אֶת הַדְּבָרִים  
בְּאִפְּן בְּלִתֵּי יִשִׁיר - רְאוּי אוּ כְדָאֵי לְעֲשׂוֹת כָּךְ, אוּ יְדַבֵּר  
בְּלִשׁוֹן אֲנַחְנוּ - אֲנַחְנוּ גְּנֵהג כָּךְ וְכָךְ. עַל כָּל פְּנִים יִשְׁתַּדֵּל  
שֶׁלֹא לֹאמַר אֶת בְּקָרָתוֹ בְּשַׁעַת מַעֲשָׂה, כִּי זֶה עָלוּל לְעוֹרֵר  
אֲצֵל הָאִשָּׁה רִצּוֹן לְהַצְטַדֵּק וְלְהִתְנַצֵּחַ, אֲלֵא יִדְחָה אֶת דְּבָרָיו  
וְיַחֲכָה לְשַׁעַת הַכֶּשֶׁר. עַל כָּל פְּנִים, אִין לֹאמַר דְּבָרֵי בְּקָרָת  
בְּפָנֵי אַחֲרִים, וְלֹא לְפָנֵי בְּנֵי הַמְּשַׁפָּחָה. אֲלֵא לְהַפְּדוֹ, לְפָנֵי  
אַחֲרִים צָרִיךְ לְהַצְדִּיק אֶת אִשְׁתּוֹ וְלְהוֹוֹת אֶתָּה "חֲזִית" אַחַת.

גַּם אִין לְעַרְךָ הַשְׁוֹאוֹת עִם אַחֲרִים, כְּגוֹן: "לְמָה אִין אֶת עוֹשָׂה  
כְּמוֹ הָאִמָּא שְׁלִי", "כְּמוֹ אַחֲוֵתִי", "כְּמוֹ שְׁעוֹשִׂים בְּבֵית פְּלוֹנִי",  
כִּי זֶה פּוֹגַע וּמַעְלִיב. אֲלֵא צָרִיךְ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן הַצָּעָה: נִשְׁתַּדֵּל  
לְעֲשׂוֹת בְּדֶרֶךְ זוֹ, כִּי יִתְכַן שְׁזָה יוֹתֵר יַעֲיֵל.



מאמר ג.

דְּבִוֵּר שֶׁלֹא בְּנַחַת - אוֹנָאָה

הַגָּהוֹת מִיִּמּוֹנֵי מְבִיא עַל "בְּנַחַת" כְּמִקּוֹר אֶת הַגְּמָרָא [בְּכָא  
מְצִיעָא ג"ט ע"א]: "לְעוֹלָם יֵהָא אָדָם זֶהִיר בְּאוֹנָאָת אִשְׁתּוֹ",

הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פֶּרֶק רְבִיעִי - מאמר ג

לאמר - שאונאה אינה רק על ידי דבורים שתכנם פוגע  
באשה, אלא גם על ידי אפן הדבור - הצורה שבה הפעל  
אומר לה את הדברים. יש שאותם הדברים הנאמרים בנחת  
ובחיוך אינם פוגעים. וכן כל אפן של התנהגות שפוגע  
באשה הוא בגדר אונאת דברים.

הרמב"ם ממשוּדָּה: "ולא יהיה עצב ולא יהיה רגז". צריך  
להבין את דבריו, הרי כבר אמר לפני כן שדבורו יהיה  
בנחת, ואם כן כבר מוציא מהכלל דבור ברגז. ברם נדיק  
בדבריו: לא אמר "רוגז", אלא "רגז", כלומר, שאינו רוגז  
על אשתו, אלא מתרתח על אנשים אחרים לפני אשתו.  
האירה של רגזנות היא מצערת את אשתו, והיא הפוכה  
של האירה הנעימה והננוחה שצריכה לשרות תמיד בבית.

וכן הפרוש של "ולא יהיה עצב" - אין הכוונה שלא יתעצב  
על אשתו ועניני הבית, אלא יתר על כן, שלא יבוא הביתה  
בפנים עצובות על ענינים שמחוץ לבית, כגון שאינו שבע  
רצון מהחברותא שלו או מהספק הלמודים ביום זה, או מפני  
שמאן דהוא הרגיוז בעסקיו, כי פניו העצובות מצערות את  
אשתו, והיא עלולה ליחס זאת לעצמה, שאינו שמח לבוא  
הביתה לפגשה שוב, ושאינו מרגיש בנוח בביתו, והרי  
אשתו - זו ביתו - טורחת להכין לו בית שבו ירגיש טוב  
ונעים. "סבר פנים יפות" הוא ההפך של "לא יהיה עצב",  
אותה מעלה אנו צריכים לקנות.



הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פָּרַק רְבִיעִי - מאמר ד

מאמר ד.

### סֵבֶר פְּנִים יְפוֹת

"שִׁמְאֵי אוֹמֵר... וְהוּי מְקַבֵּל כָּל אָדָם בְּסֵבֶר פְּנִים יְפוֹת"  
[אבות א, ט"ו]. (פְּרָשׁ רַבְנֵי יוֹנָה: "שִׁירָאָה לָהֶם פְּנִים שְׁל  
שְׁמִחָה, כְּדֵי שְׁתֵּהא רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימְנֵו"). אָמַר מו"ר  
הגה"צ ר"א דְסֵלָר זצ"ל: הֵינֵנו מְצַפִּים שְׁמֵאָמֵר זֶה יֵאָמֵר  
מִפִּי הַלֵּל, שְׁאָמֵר "הוּי אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם", וְלֹא מִפִּי  
שְׁמֵאֵי, שְׁמִידָתוֹ הִיא מִדַּת הַדִּין. אֲלֹא לוֹמְדִים מִכָּאן שְׁדוּקָא  
מִדַּת הַדִּין מְחִיבָת אֶת 'סֵבֶר פְּנִים יְפוֹת'. זֶה מָה שְׁאֲנִי חָיֵב  
לְתַת לְכָל אֶחָד, כִּי זֶה מְגִיעַ לוֹ. עַל יְדֵי סֵבֶר פְּנִים חֲמוּרוֹת  
וְעֲצוּבוֹת אֲנִי עֲלוּל לְצַעַר בְּנֵי אָדָם.<sup>16</sup>

נֵאָמַר בְּאַרְחוֹת חַיִּים לְרֵא"ש [סימן נ"ז]: "אַל יְהִיו פְּנֵיךָ  
זוֹעֲמוֹת נֶגֶד עוֹבְרִים וְשׁוֹבִים, וְקַבֵּל אוֹתָם בְּפְנֵים מְאִירִים."  
לֹא רַק אֶת אֱלֹה הַבָּאִים לְבֵיתִי אֲנִי צָרִיךְ לְקַבֵּל בְּסֵבֶר פְּנִים  
יְפוֹת, אֲלֹא גַם בְּלִכְתִּי בְּרַחוּב אֲנִי צָרִיךְ לְשִׁים לֵב שְׁפָנִי יְהִיו  
מְאִירִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְצַעַר אֶת הָעוֹבְרִים וְשׁוֹבִים!

וְהַדְּבָרִים קָל וְחֹמֶר, וְדַאי שְׁאָסוּר לְהִרְאוֹת פְּנִים עֲצוּבוֹת  
בְּתוֹךְ הַבֵּית, כְּדִבְרֵי הַרְמְב"ם, אֲלֹא אָנוּ צָרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל  
לְהִרְאוֹת תְּמִיד סֵבֶר פְּנִים יְפוֹת וּמְאִירוֹת, בְּפֶרֶט בְּשָׁנָה

<sup>16</sup>. נֵאָמַר בְּסֵפֶר יְרָאִים (עֲמוּד הִירָאָה סִימָן נ"א): "וְכִשֶּׁם שִׁישׁ אוֹנָאָה  
בְּדָבָרִים, יֵשׁ אוֹנָאָה בְּעֵין רַע, שְׁמֵרָאָה פְּנִים רְעִים, שְׁמָסוּר לְלֵב".

הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פרק רביעי - מאמר ד

ראשונה כאשר יש חיוב מיוחד של "ושמח את אשתו". למדנו  
לעיל במכתבו של מרן החזו"א זצ"ל שטבע האשה להתענג  
על חנה בעיניו, ואילו עיניה נשואות - היא מסתכלת על  
הבעת פניו, ומצפה לפנים מאירות שלו.

על המשנה הזו של אבות נאמר באבות דרבי נתן [סוף  
פרק י"ג]: "והוי מקבל כל אדם בסבר פנים יפות. כיצד?  
מלמד שאם נתן אדם לחברו כל מתנות טובות שבעולם,  
ופניו כבושים בארץ, מעלה עליו הכתוב כאלו לא נתן לו  
כלום. אבל המקבל חברו בספר פנים יפות, אפלו לא נתן  
לו כלום, מעלה עליו הכתוב כאלו נתן לו כל מתנות טובות  
שבעולם".

וכך כן למה? כי עם סבר פנים היפות נותן אדם לחברו  
את לבו, ולזה זקוק חברו - לתשומת לב. המתנה היא  
רק בטוי לשימת לב, שחשבת על חברי למה הוא זקוק,  
ומה יכול לשמחו. אבל בלי סבר פנים יפות מרוקנים את  
המתנה מתכנה ויעודה - "כאלו לא נתן לו כלום". מאידך  
גיטא, סבר פנים יפות היא המתנה הגדולה ביותר שאפשר  
להעניק לזולת - "כאלו נתן לו כל מתנות טובות שבעולם",  
כי נותנים לו את לבו.

רז"ל דרשו על הפסוק [בראשית מ"ט, י"ב] "ולבן שנים מחלב"  
- "טוב המלבין שנים לחברו יותר ממשקהו חלב" [כתבות  
ק"א ע"ב] לאמר, החיוך המעודד כחו גדול יותר מסעד חמרי.  
דברים אלה אמורים ב"תתן תתן" לגבי ההתייחסות אל האשה.

הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פרק רביעי - מאמר ד

חיוך לבבי ומלה טובה הם הנדרשים מאתנו בכל עת. ואם תאמר, הרי אדם נתון למצבי רוח, וגם יש לפעמים סבות מצדקת לעצבון, אם גשמיות ואם רוחניות, ואיך אפשר לצוות לאדם - אף פעם תהיה עצב בביתך. התשובה היא - שבכל מצב אנו צריכים להשתדל למלא את חובתנו בין אדם לחברו ובין בעל לאשתו.

הגר"י בלזר זצ"ל מביא בספר אור ישראל מרבו הגר"ס זצ"ל שבפערב יום כפור בשעה שהלכו לבית הכנסת לתפלת כל גדר, פנה בשאלה למכרו, והוא לא ענה לו מרב חרדת הדין ויראת קדשת היום. אמר הגר"ס: "למה אני צריך לסבל מחרדת הדין שלו?" הגר"ס בא ללמדנו שאדם צריך לקיים יחד עם החובות בין אדם למקום גם את חובותיו בין אדם לחברו. גם בפערב יום הכפורים צריך לקיים את הצווי "הוי מקבל כל אדם בסכר פנים יפות". ואין זה סותר לאימת הדין, כי זה וגם זה חלקים מעבודת ה' יתברך.

נאמר בחובות הלכות על הפרוש [שער הפרישות פרק ד]: "צהלתו על פניו, ואכלו בלבו". אכלו הוא על שלפי דעתו הוא עדין מקצר בעבודת ה' יתברך, את אכלו הוא שומר בלב. אולם על פניו - צהלה, לשמח את הסובבים אותו. ואין סתירה בין זה לזה, כי שניהם נכנסים למעגל של עבודת ה' יתברך.

משימה קשה זו אפשר להוציא לפעל על ידי הכלל "כי התנועה החיצונה מעוררת הפנימית" [עין מסלת ישרים פרק



הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פָּרַק רְבִיעִי - מאמר ה

ז, פָּרַק כ"ג]. אם לְמַעַן עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אִשְׁתּוֹ מִשְׁתַּדֵּל הַבֶּעַל  
לְהוֹפִיעַ בְּבֵית בְּסֹבֵר פָּנִים יְפוֹת, אָף עַל פִּי שְׂאִין לוֹ מִצָּב  
רוּחַ לְכָךְ, תִּשְׁפִּיעַ הַשְׁתַּדְּלוֹת הַחִיצוֹנִית בְּמַגְמָה שֶׁל עֲשִׂיתָ  
חֶסֶד עַל פְּנִימִיּוֹתוֹ, וְתַעֲלֶה וְתַחַזֵּק אֶת מִצְב רוחו. וְהָרִי כַּמִּים  
פָּנִים אֶל פָּנִים - סֹבֵר פָּנִים הַיְפוֹת שְׁלוֹ יַעֲזוּר אֶצֶל אִשְׁתּוֹ  
פָּנִים מְאִירוֹת, וּמִזֶּה תִּהְיֶה הַשְּׁפָעַת גּוֹמְלִין עָלָיו.

סוף דְּבָר: מְטֵל עַל הַבֶּעַל לְדַאֵג לְמִצְבֵי הַרוּחַ שֶׁל אִשְׁתּוֹ  
(כְּמִבְאֵר לְעִיל, וְעֵין בְּפָרַק ב' סִימָן ו'). זוֹ אַחַת הַמְּשִׁימוֹת  
הַכְּלוּלָה בְּחִיּוֹב "שְׂאֵר" - לְדַאֵג לְכָל הַצָּרְכִים, גַּם הַנְּפִשִׁים,  
שֶׁל אִשְׁתּוֹ. לְכֵן אֹמֵר הַרְמַב"ם "וְלֹא יִהְיֶה עֲצָב", כְּדִי שְׂאֵל  
לְפַגֵּעַ בְּמִצְב רוחה. וְכֵן מְסִים מֶרֶן הַחֲזוֹ"א אֶת מִכְתָּבוֹ:  
"וּבְדַבְרֵי חֲזוֹק לְשִׁמַּח לֵב". סֹבֵר פָּנִים מְאִירוֹת הוּא עֶקֶר  
הַגּוֹרֵם "לְשִׁמַּח לֵב".

— 80 —

מאמר ה.

נושאים בעל עם חברו

"טוב לגבר כי ישא על בנעוריו" [איכה ג', כ"ז]. בְּאֶחָד  
מִפְּרוּשֵׁיהֶם לְפָסוּק אָמְרוּ רַז"ל: זֶה עַל אִשָּׁה [איכה רַבָּה ג',  
ט]. לומדים אָנוּ מִכָּאן "טוב לגבר" - שְׂזֶה טוֹב עֲבוּר הָאָדָם  
לְשִׂאת בֶּעַל זֶה. מֵהוּ הַטוֹב בְּזֶה? שְׁמַתְלָמֵד וּמִתְרַגֵּל מִנְּעוּרָיו  
בְּמִדָּה הַחֲשׂוּבָה שֶׁל נְשִׂיאת עַל עִם חֲבֵרוֹ. בְּזֶה הוּא עֲצָמוֹ  
נַעֲשֶׂה טוֹב.



הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פָּרַק רְבִיעִי - מאמר ה

נִסְפִיר בְּקִצְרָה מְדָה זֹה, כִּי הִיא חֲשׂוּבָה בְּיִתְרָה בְּהִתְיַחְסוּת  
אֶל אֲשֶׁתּוֹ, וְיִוְצֶרֶת אֶת הַתְּשׁוּבָה הַנְּכֹונָה לְבִנְיָן הַבַּיִת.  
הַבְּאֵנוּ לְעֵיל [פָּרַק ב' סִימָן ב'] אֶת דְּבָרֵי רַז"ל: "אֶת הָעֲנִי  
עֲמֹד - הָיָה מְסַתְּכֵל בְּעֲצָמָה כְּאֵלּוֹ אֶתָּה עֲנִי". מַעֲלָה זֹה בְּאֵה  
לְיָדֵי שְׁלֵמוֹתָה עַל יְדֵי מִדַּת "נוֹשָׂא בְּעַל עִם חֲבֵרוֹ". בְּנִין  
אָב לְמִדָּה זֹה הִיא הַפְּרָשָׁה [שְׁמוֹת ב', י"א]: "וַיְהִי בַּיָּמִים הֵהֵם  
וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם" וכו'. וּפְרָשׁ רַש"י:  
"וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם - נָתַן עֵינָיו וְלִבּוֹ לְהִיּוֹת מִצַּר עֲלֵיהֶם".  
מֹשֶׁה עָלָה לְגִדְלָה בְּבֵית פְּרַעֲה וּנְתַמְנָה לְשׂוֹר [עֵינָיו שֶׁם רַש"י],  
אוּלָּם הוּא יֵצֵא מִהָאֲרָמוֹן כְּדִי לְהַשְׁתַּחֲוֶה בְּפַעַל בְּצַעְרָם שֶׁל  
יִשְׂרָאֵל [עֵינָיו שֶׁם בְּשְׁמוֹת רַבֵּה]. לֹא כְּתוּב "וַיֵּרָא אֶת סִבְלוֹתָם",  
אֶלָּא "בְּסִבְלָתָם", מִזֵּה לּוֹמֵד רַש"י שֶׁהַכְּנִיס אֶת עֵינָיו וְלִבּוֹ  
בְּסִבְלָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. דְּבַר רַאשׁוֹן - "נָתַן אֶת עֵינָיו". בְּדֶרֶךְ  
כָּל אָדָם עָסוּק עִם עֲצָמוֹ, וּבְכָל מָה שְׂרוּאָה הוּא מְבַחֵין רַק  
בְּמָה שְׂנוֹגֵעַ לְעֲצָמוֹ. הַצַּעַד הָרִאשׁוֹן שֶׁל מִדַּת נוֹשָׂא בְּעַל עִם  
חֲבֵרוֹ הוּא לְהַשְׁתַּחֲרֵר מִהַמְּבַצֵּר שֶׁל הַ"אֲנָכִי" שֶׁהָאָדָם שְׂבוּי  
בוֹ, וְלְמַסֵּר אֶת עֵינָיו לְחֲבֵרוֹ לְרִאוֹת אוֹתוֹ כְּפִי שֶׁהוּא רוֹאֵה  
אֶת עֲצָמוֹ. הַצַּעַד הַשֵּׁנִי - לְתַת אֶת לִבּוֹ, לְהַרְגִישׁ אֶתוֹ כְּפִי  
שְׂמֵרְגִישׁ אֶת עֲצָמוֹ.

חֵיבֵב זֶה בְּוַדָּאִי נֶאֱמַר כְּלָפִי אֲשֶׁתּוֹ, שֶׁהִיא כְּגוֹפּוֹ, וְהִיחַס  
אֶלֶיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כְּיַחַס יָד יָמִין לְיָד שְׂמָאל, כְּדְבָרֵי מֶרֶן  
הַחֲזוֹ"א. אוּלָּם אֵין זֶה דְּבַר שְׂבָא מִעֲצָמוֹ עִם הַנְּשׂוּאִין, אֶלָּא  
צָרִיךְ לְעַבֵּד עַל כָּף, וְלְהַשְׁתַּדֵּל לְקַנּוּת אֶת הַמַּעֲלָה שֶׁל נוֹשָׂא  
בְּעַל עִם אֲשֶׁתּוֹ.

הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פֶּרֶק רְבִיעִי - מאמר ה

ראשית, צריך לתת לה את העינים, כלומר לראות את כל  
מה שהיא עושה וטורחת בבית למענו עם ההערכה הנכונה  
[כמאמר אליהו ביקמות כ"ס ע"א המובא לעיל]. ושנית, צריך לראות  
את הדברים במבט שלה - איזו חשיבות היא נותנת להם  
[כמבאר לעיל בפרק א' ס"ג], ושלישית, צריך לתת לה את לבו  
- להשתדל להרגיש את מה שהיא מרגישה.

נושא בעל אינו מתבטא רק בזה שמרגישים את הזולת,  
אלא עד כמה ש"רואים" אותו באפן נכון, ומרגישים את  
הרגשותיו - משתדלים להקל ממנו את עלו, על ידי שבאים  
לעזרתו ומשפיעים עליו חסד בצורה הנכונה (בשמות רבה  
מובא שמשה הלך וישר להם את המשא, ועזר להם לשאת  
אותו, ועשה כאלו עוזר בזה לפרעה. וכן נאמר בתורה  
שהציל את האיש העברי מיד המצרי).

האשה מצפה מבעלה שראשית ירגיש אתה יחד את העל  
הרובץ עליה - עבודות הבית וגדול הפנים. והרי על פי  
רב רובץ עליה על כפול, כי היא יוצאת מהבית כדי לתת  
את חלקה בפרנסה. ופעמים היא אף מצפה ממנו שיבוא  
לעזרתה בזמני לחץ, כגון בערבי שבתות וימים טובים.

לאשה קשה יותר לשאת את על הבית, כשהיא רואה שבעלה  
עוזב אותה לנפשה, ועבודות הבית וכל מעשיה אינם  
מענינים אותו כלל, כאלו הם שיכים רק לתחומה הבלעדי.  
באפן זה המשא מכביד עליה ביותר, ויש שהיא רובצת תחת  
משאה חס ושלום. מאידך גיסא, עצם ההתענינות לבד מצד

הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פרק רביעי - מאמר ה

הבעל כבר מקלה מעליה, ועצם ההצעה שלו לבוא לעזרתה  
כבר נותנת לה ספוק וחזוק, ופעמים רבות היא מותרת על  
עזרתו בפעל.

בימי אבלו של מרן הגר"י קניבסקי זצ"ל ספר שקרה  
כאשר אשתו ע"ה הלכה לישן מרב עיפותה מבלי לשטף את  
הכלים, הוא בא מאחר בלילה אל המטבח ושטף את הכלים,  
כי ידע שאשתו תשמח בבקר למצא מטבח נקי ומסדר.  
עוד ספר כשבא לפניו אברך מתמיד גדול כדי לשאל על  
סדרי הלמוד, שאל אותו מרן זצ"ל, האם הוא עוזר לפעמים  
לאשתו בשעת הצורך.

לנשיאת על שיק גם החוב להרגיש את הצרכים הנפשיים  
של אשתו, שכבר דבר עליו לעיל. הבאנו לעיל ופרק ב'  
סימן ג' מבראשית רבה שהאשה היא יצאנית. הדבר מתבטא  
בזה שיש לה צורך נפשי לצאת מהבית ולבקר אצל קרובים  
וידידים, כי בטבעה היא מפנית החוצה, כמבאר לעיל. על  
כן צריך לתת לה את האפשרות לכך מזמן לזמן, גם כאשר  
לעתים זה מכביד על הבעל, כי מחיב אותו להיות בבית  
לשמר על הילדים וכו'. ואם כן צריך לשנות בשעות אלה  
את סדרי הלמוד שלו.

יש שהאשה מבקשת מבעלה ללוותה לבקורים אצל קרובים  
או ידידים. צריך להתחשב בבקשה זו ולמצא את הפשרה  
בין הקצוות, בין רבוי בקורים לבין חסר מגע עם קרובים  
וידידים. הבעל צריך להיות מודע כי הקשר הרגשי של



הרב חיים פרידלנדר  
קונטרס וידעת כי שלום אהלך  
פרק רביעי - מאמר ה

האשה עם בית הוריה, בפרט בתקופה הראשונה, עדין חזק  
מאד, והיא מבקשת להתארח אצלם לעתים תכופות. אם הם  
גרים בקרבת מקום היא עלולה לבקר אצלם יום יום, או  
לנהל עם שיחות טלפון ארוכות. הבעל מרגיש את עצמו  
נפגע, על שעדין אינה מוצאת את עקר מקומה בביתה, ועל  
כן משמיע בקרת על כף, או רוצה לצמצם את הקשרים  
ההדוקים האלה. יתאזר נא הבעל בסבלנות, כי להעברת  
קשרים רגשיים דרוש זמן. הבעל יכול לעזר לאשתו בזה,  
על ידי "רבוי שיחה ורצוי" שיאפשר לה יותר לפתח ולשפף  
את לבו לפניו, ויבואו מהר יותר אל מצב ההתאחדות  
שעליו אמר הגר"א המובהא לעיל [משלי ט"ו] "שתהא קשורה  
בבעלה יותר מאל אביה ואמה".

מובא באתו מדרש שהאשה היא "ציתנית" - היא רוצה  
להיות מעדכנת בכל מה שקורה סביבה ובחוג שלה, לכן  
הבעל צריך לספר לה על הקורה בחוגם. יש דברים שבעיניו  
אינם חשובים, אבל בשבילה חשוב לדעת אותם. וככל  
שהיא מעדכנת יותר בכל הקורה בקהלה שלהם, פוחת  
אצלה הדחף לצאת מן הבית ולשמע חדשות מפי אחרים.